

FORSPIL TIL CARMEN

Georges Bizet

Baggrund

Operaen Carmen blev påbegyndt i 1873, og den blev opført for første gang i 1875 i Paris. Teksten er skrevet af Meilhac og Halévy ud fra novellen Carmen af forfatteren Prosper Mérimée. Bizet selv har dog også haft en betydelig indflydelse i udarbejdelsen af operaens tekst.

Operaen Carmen repræsenterer den realistiske opera, der opstår i slutningen af 1800 tallet, og som har haft betydning ind i vores tid. Handlingen i denne operaform behandler "farlige" emner, som man ikke tidligere ville præsentere og behandle i en opera.

Personer (væsentlige)

Carmen, der arbejder på en cigaretfabrik (mezzosopran)
Don José, soldat og senere smugler, forelsket i Carmen (tenor)
Escamillo, toreador, forelsket i Carmen (baryton)
Michaela, Don José's kæreste (sopran)

Handling

Vi befinder os i Spanien i byen Sevilla, hvor der på torvet ligger en cigaretfabrik. Her arbejder mange af byens piger, og blandt dem den smukke Carmen. På den anden side af torvet ligger kasernen hvor bl.a. soldaten Don José holder til. Don José bliver i løbet af operaen dybt betaget og forelsket i Carmen, selv om han hjemme i landsbyen har en kæreste - Michaela. Carmen er et hidsigt gemyt, og hun stikker på fabrikken en pige ned med en kniv. Hun bliver fængslet og selvfølgelig bliver det Don José, der skal overvåge hende. Hun bruger alle kneb for at blødgøre ham, bl.a. i arien Habanera, og det ender med, at han slipper hende fri. Konsekvenserne heraf bliver, at han selv kommer i fængsel, fordi han ikke har passet sit arbejde ordentligt.

Atter fri besøger Carmen kroen, hvor hun danser og besnærer folk. Den berømte tyrefægter Escamillo kommer også til kroen. Han er en stolt og selvglad person, hvilket kommer til udtryk i Toreadorens sang, som han synger i kroen. Nu er det Carmen, der lader sig besnære, og hun forelsker sig i Escamillo.

Samtidig kommer en smuglerbande til kroen. Den vil have Carmen til at medvirke i et kup, men hun vil vente på Don José, som netop denne aften bliver løsladt. José kommer til kroen og erklærer Carmen sin kærlighed, men da han skal tilbage til kasernen, håner hun ham, fordi han ikke hellere vil være sammen med hende. Samtidig kommer en af José's overordnede til kroen. Han er også blandt Carmens tilbedere, og da han ser José og Carmen sammen, bliver han jaloux, han trækker sin kårde og går til angreb på Don José.

Alt dette resulterer i, at José må flygte sammen med Carmen og smuglerne ud i bjergene. Han har jo kæmpet mod en overordnet. Han ofrer sig, fordi han tror, at Carmen

elsker ham. Men han hader sit liv som smugler, og hans sorg og afmagt forstærkes, da det går op for ham, at Carmen er flygtig og ikke tager deres forhold alvorligt.

En dag bliver Carmen spået, at hun snart skal dø. Toreadoren Escamillo ankommer på vej med en tyretransport. Han og Josè mødes og slås i vild jalousi p.gr.a. Carmen, som må skille dem.

Samtidig får Josè at vide, at hans mor er døende, så han må tage til sin landsby. Inde i Sevilla skal der være tyrefægtning i arenaen, som Escamillo skal deltage i. Før han skal i arenaen mødes han med Carmen, og de erklærer, at de elsker hinanden. Escamillo går og lidt senere dukker Don Josè op. Han tigger og beder Carmen om, at hun skal følge ham resten af livet, men hun fortæller, at hun elsker Escamillo. Josè bliver fortvivlet, og da hun også hånligt kaster Don Joès ring fra, hans verden sammen. Ude af sig selv af sorg og raseri dræber han Carmen med en dolk og synker fortvivlet sammen over hendes lig.

Forspil

Et opera-forspil indholder ofte et konglomerat af mange af operaens temaer. Ligeledes afspejler forspillet også operaens skiftende stemninger. I Forspil til Carmen præsenteres vi for mange af de sangbare og iørefaldende temaer fra operaen.

I forspillet høres: Toreadorens sang – gadedrengenes sang – Carmens Habanera og Sequedilla – trompetfanfarer.

Forslag til arbejdsopgaver

1. Fortæl eleverne handlingen i Carmen.
2. Fortæl om ouvertures/forspillets form og anvendelse i musikhistorien.
3. Spil de forskellige temaer på klaver. (Nodeeksempler og CD med forspillet findes I bogen: *Klassisk musik på nye måder*. (Musikforlaget Fog.)
4. Spil ouverturen for eleverne. Kan de i forspillets musik genkende temaer fra handlingsforløbet? Hvilke stemninger og følelser udtrykkes i forspillet?
5. Drøft følelsen jalousi. Hvordan og hvornår opstår den? Lad eleverne selv give eksempler.
6. Hvorledes får Bizet denne stærke følelse frem i musikken? Hvilken instrumentering anvender han? Hvilken dynamik?
7. Hvilke farver – både palettens konkrete til et maleri – og musikken mere abstrakte klangfarver – lyse/skrigende toner, mørke/dybe, truende/farlige klange – kan udtrykke følelsen jalousi?
8. Har man tid, kunne eleverne male et abstrakt/konkret billede, der udtrykker følelsen jalousi, hvor farver og nuancer fra punkt syv anvendes.
9. Lad eleverne lave en koreografi til en dans, der udtrykker følelsen jalousi. Musik fra operaen Carmen kan anvendes, eller lad eleverne finde musik, de finder passende til deres koreografi.
10. Lad eleverne lave et teaterstykke/opera over en del af handlingen eller hele handlingen i Carmen.
Evt. kan stykket/operaen bygges op over følelsen jalousi. Lad eleverne arbejde i grupper.
11. Skriv et digt med titlen Jalousi.

Toreadorsang

Lad eleverne opleve denne til selve koncerten